

LAKIALOITE 157/1999 vp

Laki tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnalle

Puolustusvoimista annetun lain 9 a § ja rajavartiolaitoksesta annetun lain 50 § määräävät niissä tarkoitetut virkamiehet siirtymään esimiehen käskystä uuteen virkapaikkaan, mikä useissa tapauksissa tarkoittaa muuttoa paikkakunnalta toiselle. Muilla valtion tai kunnan virkamiehillä ei ole lakiin perustuvaa siirtovelvollisuutta.

Mikäli kyse on perheellisestä henkilöstä, niin siirtymävelvollisen virkamiehen puoliso ja lapset joutuvat hyvin useassa tapauksessa jäämään asumaan siirtymävelvollisen virkamiehen edellisen virkapaikan paikkakunnalle, jossa puolison työ ja lasten koulu sijaitsevat. Vuonna 1999 tehdyn selvityksen mukaan jo pelkästään puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseereista noin 500 asui perheestään erillään. Aikaisemmin koulujärjestelmämme mahdollisti lasten siirtymisen uudelle paikkakunnalle. Nykyinen kurssimuotoisena toteutettu yläaste ja lukio tekevät koulun vaihtamisen kesken yläasteen tai lukion erittäin vaikeaksi ja heikentävät lasten koulumestystä.

Siirtymävelvollisen virkamiehen virkatehtävät uudessa työtehtävässä ovat puolustusvoimien järjestelmän mukaisesti keskimäärin 3 vuoden pituisia, jonka jälkeen seuraa uusi siirto. Puolison työsuhteen katkaiseminen ja lasten koulun vaihtaminen tämän vuoksi on harvoin mahdollista. Puolison työsuhteen katkaiseminen olisi virkamiehen perheelle huomattava taloudellinen rasitus. Puolison työttömyys uudella paikkakunnalla oli tehdyn tutkimuksen mukaan suurin syy (54 %) ja lasten koulunkäynnin vaikeus toiseksi suurin (44 %) erillään asumiseen. Koh-

tuullisen perheasunnon saaminen oli seuraavalla sijalla. Omistusasunnon vaihtaminen parin vuoden välein myynti-, varainsiirtovero- ja muine kustannuksineen koettiin mahdottomaksi. Vain hyvin harvalle siirtovelvolliselle on mahdollista osoittaa palvelussuhdeasunto. Puolustushallinnon palvelussuhdeasuntojen määrääkin ollaan vähentämässä ainakin puoleen.

Perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi on perusteltua tukea perheenjäsenten tapaamisia heidän asuessaan eri paikkakunnilla.

Edellä mainittujen siirtymävelvollisten virkamiesten työnantaja on Suomen valtio. Valtiolla ei ole ollut osoittaa varoja siirtymävelvollisen virkamiehen lisäkulujen korvaamiseen palkkauksen tms. muodossa. Siirtyminen virkatehtävässä toiselle paikkakunnalle eroon perheestä aiheuttaa virkamiehelle väistämättä huomattavia lisäkuluja hänen joutuessaan hankkimaan itselleen asunnon uudelta virkapaikaltaan sekä matkakuluina hänen tavatessaan perhettään vähintään kerran viikossa viikonloppuisin tai useamminkin matkan pituudesta riippuen.

Verottajan käytäntö siirtymävelvollisen virkamiehen oikeudesta vähentää ylimääräiset asu-
miskustannuksensa sekä virkapaikkansa asunnon ja perheensä asunnon väliset matkakustannukset on suuresti vaihdellut riippuen hallintoalamaisen verotuspiiristä. Hallintoalamaiset ovat joutuneet turhan usein hakemaan oikeutta korkeinta hallinto-oikeutta myöten, koska nykyisin voimassa olevat ja sovellettavat säädökset antavat mahdollisuuden laajaan tulkintaskalaan.

Lukuisat tapaukset ovat toki ratkenneet hallintoalamaisen hyväksi jo verotuksen oikaisulautakunnassa. Ei silti voida pitää tarkoituksenmukaisena, että yksihallintoalaisryhmä eli siirtovelvolliset virkamiehet joutuvat jatkuvasti käyttämään valitusmenettelyä verotusasioissaan saadakseen oikeutta. Valitusmenettely aiheuttaa valittajalle kustannuksia, kuten myös yhteiskunnalle.

Korkeimman hallinto-oikeudenkin ratkaisukäytäntö on ollut sen verran lopputuloksiltaan vaihtelevaa, että yksiselitteisiä ennakkopäätöksiä asiassa ei voida katsoa olevan olemassa.

Esimerkiksi seuraavissa tapauksissa KHO on katsonut, että siirtymävelvollinen virkamies saa vähentää ylimääräiset asumiskulut tai matkakulut perheensä luokse:

- KHO 26.8.1998 T 1429
- KHO A: 15.12.1998 T 4999
- KHO A: 29.5.1987 T 2148
- KHO 1984 II 573
- KHO:n taltio n:o 1207, Dn:o 2483/13/80
- KHO:n taltio n:o 207, Dn:o 5513/10/81

Hallintoalamaisten edun sekä verottajan ja tuomioistuineläytöksen edun mukaista olisi se, että lailla selvennetään, miten siirtymävelvollisen virkamiehen ylimääräiset asumiskustannukset ja matkakustannukset virkapaikkansa asunnon ja perheensä asunnon välillä saa vähentää verotuksessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annettuun tuloverolakiin (1535/1992) uusi 94 a § seuraavasti:

94 a §

Siirtovelvollisen virkamiehen vähennykset

Verovelvollinen virkamies, joka puolustusvoimista annetun lain (402/1974) 9 a §:n ja rajavartiolaitoksesta annetun lain (5/1975) 50 §:n mukaan on siirtymisvelvollinen ja joka on tämän lain 7 §:n tarkoittamalla tavalla perheellinen, saa vähentää palkkatuloistaan:

1) siirtovelvollisuudesta aiheutuneet ylimääräiset asumiskustannukset, mikäli hänen perheensä asuu siirron vuoksi eri asunnossa kuin siirtovelvollinen virkamies;

2) siirtovelvollisuuden vuoksi hankkimansa asunnon ja perheensä asunnon väliset kohtuulliset matkakustannukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1999

Tuija Nurmi /kok